

Posudek na diplomovou práci Bc. Daniela Macha

„Vztah morálky a práva v právních koncepcích H. L. A. Harta a R.M. Dworkina“

Tématem diplomové práce, zadané v ak. roce 1916/1917, je vztah morálky a práva v koncepcích H. L. A. Harta a R. M. Dworkina, náležejících k nejvýznamnějším myslitelům právní filozofie 20. století. Její cíl autor formuluje v Úvodu práce (s. 9): „Cílem práce je charakteristika pojetí vztahu práva a morálky v iusnaturalismu a iuspozitivismu“, přičemž těžiště své práce autor pokládá do „srovnání přístupů a pojetí morálky a práva v právních koncepcích dvou významných právních filozofů H. L. A. Harta a R. M. Dworkina.“ (tamtéž).

Optikou rozlišení takto formulovaného cíle práce a jejího těžiště lze diplomovou práci rozdělit na dvě části, z nich první tvoří kapitola první a druhá (1. Morálka a právo; s. 11-23, a 2. Iusnaturalismus a iuspozitivismus; s. 24-37) a část druhou, tvořenou pěti následujícími kapitolami (3. Charakteristika koncepce práva H. L. A. Harta; s. 38-46, 4. Morálka v právní koncepci H. L. A. Harta; s. 47-58, 5. Charakteristika koncepce práva u R. M. Dworkina; s. 59-68, 6. Morálka u R. M. Dworkina; s. 69-78 a 7. Komparace vztahu práva a morálky v koncepcích H. L. A. Harta a R. M. Dworkina; s. 79-86). Struktura práce tak odpovídá jejímu zadání. Závěr práce (s. 87-88) shrnuje obsažené poznatky.

Zatímco první část práce představuje průřez historickým vývojem chápání pojmů morálky, práva, přirozeného práva a právního pozitivismu a převažuje v ní forma výkladu, v druhé části práce výrazně převažuje referující deskripce, tj. popis obsahu díla H. L. A. Harta „Pojem práva“ (viz s. 38-58) a R. M. Dworkina „Když se práva berou vážně“ (s. 59-78). V následujících kapitolách pak již autor využívá i citací vyjádření a hodnotících stanovisek Hartovy a Dworkinovy koncepce především z řad českých odborníků v oblasti teorie práva, sociologie práva a právní filozofie.

Na jedné straně je třeba uznat nezbytnost popisu toho „o čem díla pojednávají“, na straně druhé se však „čtenář“ v tomto popisu „cítí přehlčen“ – ne proto, že by snad formulace byly nesrozumitelné (natož nesprávné), ale tím, že autorovou snahou „nic nevynechat“ působí redundantně. Vzhledem ke své

pedagogické profilaci a studovanému oboru ZSV mohl autor za kapitolami, pojednávajícími o pojetí práva, morálky a jejich vztahu u H. L. A. Harta a R. M. Dworkina zařadit např. „shrnutí“ v podobě formulovaného přínosu obou myslitelů ke sledované problematice.

Přehledná, srozumitelná a ve svých formulacích skutečně shrnující sedmá kapitola („Komparace vztahu práva a morálky v koncepcích H.L.A. Harta a R.M. Dworkina“ na s. 79-86), autorem avizovaná jako těžiště jeho práce, je však výborná. Oceňuji, že komparaci zde autor provádí opravdu jako srovnání či porovnání, tj. formuluje jak rozdíly v jejich koncepci, tak i to, co je jim společné.

Odborná literatura a zdroje, z nichž autor čerpal, jsou relevantní sledované problematice. K prohloubení sledované problematiky a k porozumění jejímu přesahu by však jistě výrazně přispěla i autorem opominutá publikace „Právo a dobro v ústavní demokracii“, která byla vyústěním polemiky dvou erudovaných odborníků (v diplomové práci i citovaných), J. Přibáně a P. Holländera, na niž reagovala odborně renomovanou a slušnou argumentační polemikou i řada dalších. Uniknout pozornosti by neměla nikomu, kdo se směry iusnaturalismu a iuspozitivismu, problematikou vztahu morálky a práva, zabývá, neboť tato publikace představuje v českém prostředí výrazný a významný počín. Tím spíše, že jde o polemiku, z níž mimo jiné porozumíme tomu, že jakkoli je spor mezi přirozeným a pozitivním právem letitý a na pojmy iusnaturalismus a iuspozitivismus se mnohé nabalilo, z jejich staletí trvajících soupeření nebo střetu mohou profitovat účastníci právních vztahů. Časté napětí (o němž autor diplomové práce píše na s. 84) a někdy zase symbióza obou těchto směrů může totiž napomoci při nalézání rozumných řešení komplikovaných případů. A o to jde i H. L. A. Hartovi a R. M. Dworkinovi, byť z odlišných pozic.

Formální, avšak důležitá výtka: autor nesprávně uvádí název instituce.

Hodnocení:

Tato Závěrečná práce **splňuje** nároky kladené na diplomové práce v příslušném oboru.

Otázky k obhajobě:

1. Vysvětlete rozdíl mezi Aristotelovými pojmy „ethos“ a „éthos.“
2. Co znamená pojem „konstruktivní model koherenční morálky“, jež ve své práci uvádíte?
3. V čem spočívá přínos Hartovy a Dworkinovy koncepce?

V Praze 23.5. 2020

PhDr. Věra Jirásková, Ph.D.